ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Γράφει ο **Βασίλης Γάτσιος**

Στις 6 Ιουλίου συμπληρώθηκαν **15 χρόνια** από το θάνατο του κορυφαίου Έλληνα ιστορικού και επαναστάτη **Ν. Ψυρούκη.**

Ο Ψυρούκης με αφετηρία την **αποικιοκρατία,** τον **ιμπεριαλισμό** και τα πολυσυζητημένα ζητήματα της σχέσης **μητρόπολης – περιφέρειας,** κατέθεσε μια σειρά από καίριες προσεγγίσεις που προκάλεσαν και γονιμοποίησαν εκτεταμένες συζητήσεις. Θέσεις του αμφισβητήθηκαν πολλές φορές από τους συναδέλφους του της κοινότητας των ιστορικών καθώς διέφεραν σε πολλά από τις καθιερωμένες της αριστερής ιστοριογραφίας.

Οι μελέτες του αποτελούν σημαντική συμβολή στην ερμηνεία και ανάλυση των εκμεταλλευτικών κοινωνιών, καθώς και στην προσπάθεια διαμόρφωσης ενός προτάγματος ανατροπής αυτών των κοινωνιών.

Στα όσα, ελάχιστα, έχουν γραφτεί γι αυτόν, οι αναφορές περιστρέφονται, δικαιολογημένα, στο ιστορικό του έργο και κυρίως στο παγκοσμίως πρωτοποριακό του έργο τη Μικρασιατική καταστροφή.

Σήμερα τιμώντας το έργο και την επιστημονική προσφορά του –και με αφορμή τη συζήτηση για τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την μεγάλη Οκτωβριανή επανάσταση του 1917- παρουσιάζω την κριτική που ασκεί στο Λένιν και το κόμμα των μπολσεβίκων για το ζήτημα της **δικτατορίας του προλεταριάτου.**

Το κείμενο που ακ0λουθεί βασίζεται πρωτίστως στο δεύτερο τόμο του έργου του **«Οι ταξικοί αγώνες στην εποχή του καπιταλισμού»** και ειδικότερα στο 4° κεφάλαιο με υπότιτλο **«η θεωρία του Λένιν για τη δικτατορία του προλεταριάτου»**. Βασίζεται επίσης στο τελευταίο του έργο **«Καπιταλισμός από τη γενική κρίση στη σήψη».**

Σημειώνει λοιπόν ο Ψυρούκης:

> «Οι Μαρξ και Ένγκελς μελετώντας την πείρα της ταξικής πάλης στην καπιταλιστική κοινωνία, βασικά στο στάδιο ανάπτυξης του ελευθέρου ανταγωνισμού και του φιλελευθέρου καπιταλισμού, έφτασαν στο συμπέρασμα ότι ανάμεσα στην καπιταλιστική κοινωνία και την αταξική κοινωνία, μεσολαβεί ένα μεταβατικό κοινωνικό καθεστώς που το ονόμασαν «δικτατορία του προλεταριάτου».

Στο καθεστώς αυτό την ταξική ηγεμονία θα την έχει η εργατική τάξη και θα επικρατεί η άμεση δημοκρατία του εργαζόμενου λαού.

Μετά από την Κομούνα του Παρισιού ο Μαρξ θα επαναλάβει:

> «Ανάμεσα στην καπιταλιστική και την κομμουνιστική κοινωνία μεσολαβεί η περίοδος της επαναστατικής αλλαγής από τη μια κοινωνία στην άλλη. Σ' αυτήν ανταποκρίνεται και η ανάλογη μεταβατική πολιτική περίοδος, όπου το κράτος δεν μπορεί να είναι τίποτ' άλλο παρά η επαναστατική δικτατορία του προλεταριάτου».

Ο **Φ. Ένγκελς** στο **Αντί-Ντύρινγκ** εξηγούσε τη γέννηση και την εξέλιξη των ανταγωνιστικών τάξεων έτσι: *«Για όσο καιρό ο πραγματικά εργαζόμενος πληθυσμός θα απασχολείται με την αναγκαία εργασία τόσο που να μη του μένει καιρός για να ασχολείται με τις κοινές υποθέσεις της κοινωνίας (διεύθυνση της εργασίας, κρατικές υποθέσεις, νομικές υποθέσεις, τέχνη, επιστήμη κ.λπ.) θα υπάρχει υποχρεωτικά μια ιδιαίτερη τάξη που, απελευθερωμένη από την πραγματική εργασία, θα ασχολείται με αυτά τα πράγματα. Και η τάξη αυτή, φυσικά, ποτέ δεν ξεχνάει να φορτώνει στις πλάτες των εργαζομένων όλο και μεγαλύτερα εργατικά βάρη, βέβαια για το δικό της όφελος».* Κατά συνέπεια, το καθεστώς της δικτατορίας του προλεταριάτου προϋποθέτει **υψηλό επίπεδο ανάπτυξης παραγωγικών δυνάμεων** και αρκετό **ελεύθερο χρόνο για τους εργάτες** και γενικά για τους εργαζόμενους.

Ο **Λένιν,** σε όλη τη μακρόχρονη περίοδο της θεωρητικής και πολιτικής του δράσης, υπερασπίστηκε με συνέπεια τις θέσεις των Μαρξ και Ένγκελς πάνω στο πρόβλημα της δικτατορίας του προλεταριάτου. Μα τα επαναστατικά γεγονότα του 1917 και η κατάληψη της πολιτικής εξουσίας από το κόμμα των μπολσεβίκων, τον υποχρέωσαν να διευκρινίσει θεωρητικά το χαρακτήρα του νέου καθεστώτος.

Η Ρωσία δεν ήταν προηγμένη χώρα.

Ο Λένιν πίστευε, στην αρχή, ότι η ρωσική επανάσταση θα μετέφερε τη φωτιά της στην «αναπτυγμένη» Δύση, όπου θα άρχιζε και εκεί η οικοδόμηση του σοσιαλισμού.

Όταν η πρόβλεψη αυτή αποδείχτηκε λαθεμένη, τότε θέλησε να εξηγήσει το νέο ρωσικό πολίτευμα, που το προσδιόρισε ως δικτατορία του προλεταριάτου.

Το λάθος ξεκινούσε από το γεγονός ότι, στα 1917, ο Λένιν θεωρούσε τη δικτατορία του προλεταριάτου όχι τόσο **κοινωνικό μεταβατικό** καθεστώς, όσο **πολιτικό**.

Το Σεπτέμβριο του 1917 εξηγούσε τι είναι ο προλεταριακός σοσιαλισμός. Έγραφε: *«Σοσιαλισμός δεν είναι τίποτα άλλο, παρά το κρατικό κεφαλαιοκρατικό μονοπώλιο , που χρησιμοποιείται προς όφελος όλου του λαού και γι' αυτό το λόγο έπαψε να είναι κεφαλαιοκρατικό μονοπώλιο.»*

Ο Λένιν όπως και όλη η ηγεσία των μπολσεβίκων αποδέχονταν, χωρίς να το συνειδητοποιούν, την ιδεαλιστική αντίληψη του καθολικού νόμου της αντίφασης, δηλαδή ότι **η άρνηση της άρνησης** οδηγεί στην **κατάφαση**. Ότι κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός και μη καπιταλισμός, και η σύνθεσή τους να εκφράζει την προλεταριακή ηγεμονία. Όμως η τάση της προλεταριακής ηγεμονίας αποκλείει τον κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να φτάσει στην κατάφαση που ονόμαζε ο Λένιν σοσιαλισμό.

Εδώ πρέπει να σταθούμε στο θέμα της αντίφασης.

Το ζεύγος των αντιθέτων εμπεριέχει τόσο την αλληλοσυμπληρούμενη όσο και την αλληλοαποκλειόμενη πλευρά.

Στον καπιταλισμό, το κεφάλαιο και η μισθωτή εργασία (το ζεύγος της καπιταλιστικής αντίφασης), τόσο **αλληλοσυμπληρώνοντα**ι όσο και **αλληλοαποκλείονται.**

Στην πρώτη περίπτωση εκφράζεται η **αντεπανάσταση,** στη δεύτερη η **επανάσταση.**

Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι η υπεροχή της αλληλοσυμπληρούμενης πλευράς της αντίφασης οδηγεί στην εδραίωση της αντεπανάστασης σε νέα βάση.

Με άλλα λόγια, η σύνθεση σημαίνει τη συνέχιση της παλιάς αντίφασης, έστω και κάτω από τροποποιημένες μορφές, τέτοιες που να διασφαλίζουν την ταξική ηγεμονία στην άρχουσα

τάξη.

Στη δεύτερη περίπτωση, την περίπτωση δηλ. που στο ζεύγος της αντίφασης υπερέχει η αλληλοαποκλειόμενη πλευρά, το αποτέλεσμα δεν είναι η **σύνθεση,** αλλά η **διάσπαση στα δυο**, δηλαδή η επαναστατική αλλαγή. **Το ένα γίνεται δυο και όχι τα δυο ενώνονται.** Γιατί η αντίφαση κάθε φαινομένου το καταλύει μονάχα με την επικράτηση της αλληλοαποκλειόμενης πλευράς.

Σ' αυτή την περίπτωση οι μπολσεβίκοι αποδέχονταν ως μοναδική-κυρίαρχη την αλληλοσυμπληρούμενη πλευρά της καπιταλιστικής αντίφασης, δηλ. την αντίθεση ανάμεσα στο κεφάλαιο και τη μισθωτή εργασία και μάλιστα με την «πρωτοτυπία» ότι αυτό μπορεί να γίνει επειδή η εργατική τάξη αναλαμβάνει η ίδια να διαχειριστεί την εκμετάλλευσή της από το κεφάλαιο.

Αυτό έλεγε και ο ίδιος ο Λένιν στο 11ο συνέδριο του κόμματος των μπολσεβίκων: *«Τα παλιά βιβλία μιλούσαν για τον κρατικό καπιταλισμό στις συνθήκες του καπιταλισμού. Κανένα δε μιλάει για το τι είναι ο κρατικός καπιταλισμός στις συνθήκες του κομμουνισμού.»*

Τέτοια μεγάλη παραμορφωτική αντίληψη υπήρχε για τη νέα πραγματικότητα στη μετεπαναστατική Ρωσία έτσι ώστε να θεωρείται **κομμουνισμός** η **πολιτική εξουσία των μπολσεβίκων.**

Αν το κόμμα των μπολσεβίκων είχε ξεκάθαρη διαλεκτική υλιστική αντίληψη για την αντίφαση, δεν είχε αυταπάτες για τον πρωτοποριακό καθοδηγητικό του ρόλο, ως κηδεμόνα των εργατών, άρα αν έβλεπε **τις μάζες ως φορέα και κινητήρια δύναμη της κοινωνικής εξέλιξης** και τον εαυτό του αποτελεσματικό μέσο για την προώθηση της επαναστατικής τάσης μέσα στην πρακτική πάλη των καταπιεσμένων μαζών, τότε πολλά αρνητικά και μοιραία ίσως να είχαν αποφευχθεί και η αντιιμπεριαλιστική επανάσταση να είχε κερδίσει πολλά.

Και πρώτα απ' όλα ένα **ζωντανό γνήσιο προλεταριακό δημοκρατικό δημόσιο βίο,** βασισμένο στο αναφαίρετο δικαίωμα της συνέχισης της επανάστασης των μαζών.

Πάντως θα ήταν σοβαρή παράλειψη αν δεν υπογραμμίζαμε το γεγονός ότι ο Λένιν επέμενε πως τα πάντα θα ήταν κάτω από τον έλεγχο και την καθοδήγηση του ένοπλου προλεταριάτου που θα έβαζε φραγμό στη γραφειοκρατία, στην υπαλληλοκρατία κ.λπ.

Μα το κρατικό κεφαλαιοκρατικό μονοπώλιο, ο **κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός,** για

να λειτουργήσει, απαιτεί και γεννάει τη συλλογική γραφειοκρατική αστική τάξη (ή πιο σωστά μετατρέπει την παλιά αστική τάξη σε συλλογική γραφειοκρατική κρατική).

Τι θα γινόταν, λοιπόν, όταν δεν θα υπήρχε ένοπλο προλεταριάτο, οργανωμένο ως τάξη, κι όταν όλα θα είχαν συγκεντρωθεί στα χέρια ενός κόμματος, δηλ. στα χέρια της ηγεσίας αυτής της τάξης.

Κι αυτό ήταν κάτι που έπρεπε να το περιμένει ο Λένιν, μια και οι προϋποθέσεις που προέβλεπε ο Ένγκελς στο Αντί-Ντύρινγκ, για την επιβολή της δικτατορίας του προλεταριάτου, σχεδόν απουσίαζαν παντελώς στη Ρωσία.

Θα μπορούσε άραγε το προλεταριάτο να ανατρέψει, από την αρχή, τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής, ή θα συγκέντρωνε τα πάντα στα χέρια του ο συνολικός καπιταλίστας (το αστικό κράτος με τη μια ή την άλλη μορφή) και θα μεγάλωνε η εκμετάλλευση σε βάρος των εργαζομένων;

Μετά την ένοπλη επαναστατική εξέγερση του Οκτώβρη τα πράγματα είχαν ξεκαθαρίσει αρκετά και ο Λένιν στα 1919 έλεγε:

«Σοσιαλισμός σημαίνει εξάλειψη των τάξεων. Η δικτατορία του προλεταριάτου έκανε, για την εξάλειψη αυτή, ό,τι μπορούσε. Οι τάξεις, όμως, δεν μπορούν να εξαλειφθούν με μιας……».

Ο Λένιν θεωρούσε απαραίτητη προϋπόθεση, για να νικήσει το καθεστώς της δικτατορίας του προλεταριάτου την άμεση και έμμεση νίκη της **ιδέας των σοβιέτ,** μια προϋπόθεση που δεν πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβρη του 1917, αφού την εξουσία την ανέλαβε το κόμμα των μπολσεβίκων (στην περίπτωση αυτή το κόμμα των μπολσεβίκων εκπλήρωσε μια λειτουργία των κομμάτων της αστικής κοινωνίας).

Το γεγονός αυτό ενίσχυε τον κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό και γι’ αυτό, από το 1918, ο Λένιν υποχρεώθηκε να καταφύγει στον παλιό, τον αστικό τρόπο διαχείρισης, που τον ανέλαβαν αστοί ειδικοί παράγοντες παίρνοντας μεγάλους μισθούς κ.λπ.

Γι’ αυτό το λόγο, για το λόγο ότι τα σοβιέτ δεν είχαν αυτοτέλεια, πηγαία και γνήσια αυτοβουλία στην πράξη, μα ήταν καθοδηγούμενα και όργανα της κομματικής πολιτικής, δόθηκε η δυνατότητα να αναπτυχθεί γρήγορα μια νέα γραφειοκρατία (του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού).

Ο Λένιν στα 1918 παρατηρούσε: *«Υπάρχει η μικροαστική τάση να μετατραπούν τα μέλη των σοβιέτ σε κοινοβουλευτικούς άνδρες ή από το άλλο μέρος σε γραφειοκράτες».*

Δηλαδή υπήρχαν έντονα δυο τάσεις: ή να αποκατασταθεί η παλιά αστική εξουσία, ή –πράγμα που έγινε- να επιβληθεί η εξουσία της συλλογικής γραφειοκρατικής κρατικής αστικής τάξης(του γνήσιου φορέα του συνολικού καπιταλίστα, του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού). Και ο Λένιν για να αποφύγει το κακό απαιτούσε περισσότερη δικτατορία. *«Δικτατορία θα πει σιδερένια εξουσία, επαναστατικά τολμηρή και γρήγορη, αμείλικτη στην κατάπνιξη των εκμεταλλευτών, όσο και των αλητών».*

Μα με ποιο τρόπο θα ξεχώριζε η δικτατορία αυτή τους αλήτες από τους μη αλήτες;

Η δικτατορία του προλεταριάτου, σύμφωνα με τη σκέψη του Κ. Μαρξ, βασίζεται στην ανωτερότητα της εργατικής τάξης, στην ικανότητα να κερδίζει τις μάζες με τη μέθοδο της πειθούς, βασίζεται σ' αυτό που έλεγε ο Μάο Τσε Τούνγκ: *«να χτυπιέται το κακό, να σώζεται ο άνθρωπος».*

Οι μεγάλοι πολύμορφοι μηχανισμοί φόβου και καταστολής είναι ειδοποιό στοιχείο του ολοκληρωτισμού του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού και όχι της δικτατορίας του προλεταριάτου.

Ο Λένιν δεν είχε αυταπάτες για την εργατική τάξη της Ρωσίας το 1918.

Περιέγραφε την κατάσταση έτσι:

> «Ο εργάτης δεν ήταν ποτέ χωρισμένος με σινικό τείχος από την παλιά κοινωνία. Πολλά άφησε και σ' αυτόν η πατροπαράδοτη ψυχολογία της καπιταλιστικής κοινωνίας. Οι εργάτες οικοδομούν τη νέα κοινωνία χωρίς να έχουν γίνει νέοι άνθρωποι, απαλλαγμένοι από τη λάσπη του παλιού κόσμου, αλλά είναι χωμένοι ως το γόνατο μέσα σε αυτή τη λάσπη. Προς το παρόν αυτό δεν είναι παρά όνειρο. Θα ήταν η μεγαλύτερη ουτοπία να νομίζαμε ότι αυτό θα μπορούσε να γίνει αμέσως. Θα ήταν ουτοπία που, στην πράξη, θα μετέθετε απλώς το Βασίλειο του σοσιαλισμού στους ουρανούς. Όχι εμείς δεν ξεκινάμε να χτίσουμε το σοσιαλισμό με αυτόν τον τρόπο. Καταπιανόμαστε με το έργο αυτό, ξεκινώντας από την καπιταλιστική κοινωνία, αντιπαλεύοντας όλες τις αδυναμίες, τις ελλείψεις, που έχουν και οι εργαζόμενοι και τραβάν το προλεταριάτο προς τα πίσω».

Κι εδώ παρατηρούμε κάποια απόκλιση από τη σκέψη του Κ. Μαρξ.

Τόσο ο Μαρξ όσο και ο Ένγκελς ανέπτυξαν την άποψη ότι το προλεταριάτο, με την επανάστασή του, θα μεταμορφωθεί, το ίδιο σε εκρηκτική επαναστατική δύναμη, ικανή να αλλάξει το ίδιο το προλεταριάτο και ολόκληρη την κοινωνία.

Στη δικτατορία του προλεταριάτου, όταν η εργατική τάξη είναι ίσαμε τα γόνατα μέσα στο βούρκο της καπιταλιστικής σαπίλας, τότε δεν μπορεί να παίξει το ρόλο του απελευθερωτή του εαυτού της και ολόκληρης της κοινωνίας.

Μα και ο ίδιος ο Λένιν προσδιόριζε και με τον παρακάτω τρόπο τη δικτατορία του προλεταριάτου:

> «Η δικτατορία του προλεταριάτου, αν μεταφράσουμε αυτή τη λατινική, επιστημονική, ιστορικό-φιλοσοφική έκφραση σε απλή γλώσσα, σημαίνει τούτο δω: μόνο μια καθορισμένη τάξη, και ακριβώς οι εργάτες της πόλης και γενικά οι εργοστασιακοί εργάτες, οι βιομηχανικοί εργάτες, είναι σε θέση να καθοδηγήσουν όλη τη μάζα των εργαζομένων και των εκμεταλλευομένων στον αγώνα για την ανατροπή του ζυγού του κεφαλαίου, στην πορεία της ίδιας της ανατροπής, στον αγώνα για τη διατήρηση και τη στερέωση της νίκης, στο έργο για τη δημιουργία ενός νέου σοσιαλιστικού καθεστώτος, σε όλο τον αγώνα για την ολοκληρωτική κατάργηση των τάξεων....».

Μα το προλεταριάτο αυτό έπρεπε να είναι πρωτοπόρα και ακηδεμόνευτη δύναμη, το αντίθετο από αυτό που συνέβαινε στην πραγματικότητα της Ρωσίας του 1917.

Τα αποτελέσματα της ένοπλης επαναστατικής εξέγερσης του Οκτώβρη και η κατάληψη της εξουσίας στο όνομα της εργατικής τάξης και των φτωχών αγροτών από το κόμμα των μπολσεβίκων οδηγούσαν το Λένιν στην άποψη ότι, τουλάχιστο για μεγάλο διάστημα, το κόμμα των μπολσεβίκων θα ήταν ο κύριος οργανωτής των πάντων.

Για το Λένιν χωρίς ένα κόμμα φτιαγμένο από σίδερο δοκιμασμένο μέσα στην πάλη, που να έχει την εμπιστοσύνη των μαζών, μα που και στο εσωτερικό του να επικρατεί ο συγκεντρωτισμός και η αυστηρή πειθαρχία, θα ήταν αδύνατο να επιβιώσει η δικτατορία του προλεταριάτου, αυτός ο ηρωικός αγώνας, αιματηρός και όχι, βίαιος και ειρηνικός, οικονομικός και στρατιωτικός, παιδαγωγικός και διοικητικός.

Αλλά αυτό δεν ήταν δικτατορία του προλεταριάτου, μα αποκλειστική εξουσία του κόμματος των μπολσεβίκων.

Μήπως όμως και το ίδιο το κόμμα των μπολσεβίκων ήταν μονολιθικό;

Δεν κατατρώγονταν από τις αντιθέσεις των διάφορων αποχρώσεων και αποκλίσεων που εκδήλωναν οι διάφορες ομάδες της ηγεσίας του και που αντανακλούσαν την πραγματικότητα της τότε Ρωσικής κοινωνίας;

Η μονολιθικότητα και η σιδερένια πειθαρχία δεν αποτελούσε άραγε άρνηση ενός βασικού νόμου του διαλεκτικού υλισμού, του καθολικού νόμου της αντίθεσης που τελικά οδηγεί το ένα σε δύο, κάτι που είχε εφαρμόσει στο παρελθόν στην πράξη και ο ίδιος ο Λένιν;

Βέβαια ο Λένιν, θεωρούσε ως αντίδοτο, ως ακαταμάχητο όπλο, το δημοκρατικό συγκεντρωτισμό που θα αντιπάλευε το γραφειοκρατικό συγκεντρωτισμό, το δημοκρατικό συγκεντρωτισμό που τον εννοούσε ως προϋπόθεση της ανάπτυξης της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας, των ελεύθερων συζητήσεων και των ελεύθερων αποφάσεων. Μα οι αποφάσεις έπρεπε να γίνονται σεβαστές και να εκτελούνται απ’ όλους.

Αντίθετα ο γραφειοκρατικός συγκεντρωτισμός σήμαινε τυφλή πειθαρχία σε κάποιο ιερατείο αξιωματούχων, που αποφασίζουν και διατάσσουν.

Μα αν στη νέα Ρωσία θα επικρατούσε ο δημοκρατικός ή ο γραφειοκρατικός συγκεντρωτισμός έτσι όπως είχαν τα πράγματα, όλα θα εξαρτιόταν από την εξέλιξη του μπολσεβίκικου κόμματος.

Δηλαδή αν σαν κόμμα εξουσίας θα μετατρεπόταν σε ένα τεράστιο γραφειοκρατικό μηχανισμό, ελεγχόμενο από την τροποποιημένη αστική τάξη , ή αν θα μετεξελισσόταν σε μια ζωντανή επαναστατική οργάνωση που με τους αγώνες της θα διευκόλυνε να αναπτυχθούν οι συνθήκες εκείνες που θα επέτρεπαν να προχωρήσουν οι μάζες στην άμεση ανάληψη της εξουσίας.

Ο Λένιν πάντα τόνιζε, ότι **και μετά τη νίκη του Οκτώβρη, τίποτε δεν είχε διασφαλιστεί.**

Πάντα υπήρχε, για τον Λένιν, η δυνατότητα της **ιστορικής οπισθοδρόμησης.**

Αυτή μπορούσε να συντελεστεί χάρη στην εξωτερική βίαιη εισβολή των ιμπεριαλιστών, χάρη

στη γραφειοκρατικοποίηση του κόμματος των μπολσεβίκων και της νέας πολιτικής εξουσίας, οπότε πάντα σύμφωνα με τη θεωρία του Λένιν, θα λειτουργούσε ο κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός χωρίς να υπάρχει και το αντίπαλο δέος, η δικτατορία του προλεταριάτου, χάρη στον πιο επικίνδυνο εσωτερικό εχθρό, το **μικροϊδιοκτησιακό στοιχείο,** που γεννούσε καθημερινά τον καπιταλισμό και παρέλυε την επαναστατική θέληση του προλεταριάτου.

Όμως εκείνο που δεν μπόρεσε να δει ο Λένιν, μπλεγμένος στις απόψεις του, απόψεις που επέμεναν να στηρίζονται a priori στη θέση ότι ο Οκτώβρης επέβαλε τη δικτατορία του προλεταριάτου στη Ρωσία, ήταν ότι η Οκτωβριανή επανάσταση αποτελούσε την απαρχή μιας νέας εποχής: την εποχή της σύγκρουσης ανάμεσα στην ιμπεριαλιστική αντεπανάσταση και την αντιιμπεριαλιστική επανάσταση (αντικαπιταλιστική-εργατική συν εθνικοαπελευθερωτική), όπου το κύριο χαρακτηριστικό της δεύτερης είναι ο αγώνας για την κατάλυση του διεθνούς αποικιοκρατικού καπιταλιστικού καταμερισμού της εργασίας και των διεθνών άνισων ανταλλαγών για την επιβολή της εθνικής αυτοδιάθεσης-εθνικής ανεξαρτησίας, όλων των εθνών του κόσμου.

Πάντως θα πρέπει κανείς να πάρει υπόψη του την ιστορική συγκυρία στα χρόνια 1918-1922, την ξένη στρατιωτική επέμβαση στη Ρωσία, τον αιματηρό εμφύλιο πόλεμο, το λιμό του ρωσικού λαού, τις μεταμορφώσεις των τάξεων και την «αρρώστια» -όπως έλεγε ο Λένιν- του μπολσεβίκικου κόμματος.

Η εξέλιξη των γεγονότων ήταν αφάνταστα γρήγορη, δραματική και περιπετειώδης.

Μέσα σε τέτοιες συνθήκες είναι ανθρώπινη η εμμονή σε θέσεις-πιστεύω, που τελικά στάθηκαν εμπόδιο ν’ αντιληφθεί ο Λένιν σφαιρικά και ολόπλευρα την καινούρια Ρώσικη και παγκόσμια πραγματικότητα.

Ακόμα και άνθρωποι της μεγάλης επαναστατικής εμβέλειας και του επιστημονικού αναστήματος του Β.Ι. Λένιν κουβαλάνε τα σημάδια της πραγματικότητας που ζουν.

Παρόλα αυτά, είναι ο Λένιν που στα 1923, λίγο πριν το θάνατό του, με τη θέση του ότι η τύχη της πάλης ανάμεσα στην επανάσταση και την αντεπανάσταση θα κριθεί, στο μέλλον, από τους λαούς της Ασίας, από τη σύγκρουση ανάμεσα στην ιμπεριαλιστική μητρόπολη και την καταπιεσμένη και «καθυστερημένη» περιφέρεια, είναι αυτός που άνοιξε το δρόμο για μια νέα προβληματική σχετικά με τη μελλοντική πορεία της ανθρωπότητας προς ένα νέο κόσμο, προς μια νέα κοινωνία, ανώτερη και όχι βάρβαρη όπως είναι η καπιταλιστική.

Και είναι ο ίδιος που, πάντα στα 1923, θεωρούσε ότι το μέλλον της επανάστασης στη Ρωσία εξαρτιόταν από το βαθμό σύνδεσής της και συνεργασίας της με τους επαναστατημένους – σκλάβους λαούς-της καπιταλιστικής περιφέρειας».

Αυτά σημειώνει ο Ν. Ψυρούκης.

Ανεξαρτήτως της συμφωνίας ή της διαφωνίας ως προς το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ο Ν. Ψυρούκης σχετικά με το χαρακτήρα των καθεστώτων του λεγομένου υπαρκτού σοσιαλισμού, ως καθεστώτα στα οποία επικράτησε τελικά ο «ολοκληρωτικός κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός», έχει μεγάλη επιστημονική αξία και αποτελεί ουσιαστική συνεισφορά στο επαναστατικό εργατικό και κομμουνιστικό κίνημα η θέση του ότι :

> «Η αντιιμπεριαλιστική επανάσταση (αντικαπιταλιστική- εργατική συν εθνικοαπελευθερωτική) είναι χρονικά παρατεταμένη επανάσταση, είναι ένα νέο στάδιο της ανθρώπινης ιστορίας, γιατί σ' αυτή φανερώνονται και εξελίσσονται τα χαρακτηριστικά της μετάβασης από το αστικό κράτος στη δικτατορία του προλεταριάτου (όπως πραγματώθηκε με την Κομούνα του Παρισιού και όπως τη διατύπωσαν οι Μαρξ-Ένγκελς). Και κάθε μεταβατικό ιστορικό στάδιο είναι πάντα παρατεταμένο, δεν είναι στιγμιαίο. Είναι παρατεταμένη ιστορική στιγμή».

Με βάση την παραπάνω διαπίστωση του Ν. Ψυρούκη πρέπει να επισημανθεί ότι οι Μαρξ – Ένγκελς, κυρίως μετά την παρισινή κομμούνα, επεξεργάστηκαν θεμελιακές αρχές – για εκείνη την εποχή – της δικτατορίας του προλεταριάτου. Κατέφυγαν αναγκαστικά σε γενικές έννοιες και εκφράσεις, μιας και η εποχή τους και το εργατικό κίνημα δεν είχε αναδείξει συγκεκριμένα το βάθος των προβλημάτων.

Επομένως ήταν αναπόφευκτο να υπάρχει κενό.
Κενό που κληρονομήθηκε και διογκώθηκε στην εποχή μας.
Το κενό αυτό πρέπει να καλυφτεί.
Το σύγχρονο μαρξιστικό ρεύμα που εντάσσομαι επιχειρεί με βάση την εμπειρία της νίκης και της ήττας των επαναστάσεων του προηγούμενου αιώνα να απαντήσει και στο *«μετά την επανάσταση τι;»*

Οι επιχειρούμενες προσεγγίσεις μας αλλάζουν τις επικρατούσες πάνω από οχτώ-εννέα δεκαετίες κυρίαρχες αντιλήψεις στο κομμουνιστικό κίνημα. Αντιλήψεις που ταυτίζουν το

μεταβατικό κράτος που προκύπτει μετά την επανάσταση με την κατώτερη φάση της κομμουνιστικής κοινωνίας, το σοσιαλισμό.

Όπως η ιστορική πράξη ανέδειξε οι απόψεις αυτές είναι προϊόν άρνησης των διδαγμάτων της Ιστορίας, συσκοτίζουν την κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα, τους κινδύνους και τις δυνατότητες όπως προκύπτουν σε αυτήν την περίοδο. Μήτρα τους έχουν κυρίαρχες πολιτικές θέσεις που διαμορφώθηκαν στο ιστορικά ανέκδοτο ιδιότυπο εκμεταλλευτικό καθεστώς που παγιώθηκε στην ΕΣΣΔ στα μέσα της τέταρτης δεκαετίας του περασμένου αιώνα.

Στις συλλογικές μας προσεγγίσεις υπογραμμίζουμε την τεράστια ποιοτική αλλαγή που συμβαίνει αμέσως μετά την επανάσταση με την αλλαγή της θέσης στην κοινωνία της εργατικής τάξης και των σύμμαχων στρωμάτων.

Γι’ αυτό εξάλλου θεωρούμε πως η επανάσταση αυτή καθ’ αυτή είναι μια νέα ποιότητα στην εξέλιξη της ζωής των κοινωνιών στις οποίες αυτή εκδηλώνεται και πραγματώνεται.

Ταυτόχρονα έχουμε ως βάση πως οι επαναστατικές κοινωνίες που προκύπτουν αμέσως μετά την αρχική νίκη της επανάστασης (άρα και αυτές που προέκυψαν μετά την Οκτωβριανή και Κινέζικη επανάσταση κ.α.) δεν θα είναι κοινωνίες μετάβασης ανάμεσα σε διαφορετικές φάσεις- βαθμίδες του ίδιου τρόπου παραγωγής δηλαδή του σοσιαλιστικού, αλλά θα είναι κοινωνίες μετάβασης – μετά την πρώτη αποφασιστική ήττα του κυρίαρχου ακόμα, πρωτίστως στην οικονομία, καπιταλισμού- προς στην πλήρη ανατροπή του, δηλαδή κοινωνίες μετάβασης προς την εργατική δημοκρατία (δικτατορία του προλεταριάτου).

Μετά το δεύτερο αυτό ποιοτικό άλμα η εργατική τάξη αναδεικνύεται όχι μόνο σε ηγεμονική αλλά και σε πολιτικά κυρίαρχη τάξη με την πλήρη έννοια: την καθοριστική κοινωνικοοικονομική.

Αυτό το δεύτερο ποιοτικό άλμα δεν κατόρθωσε να το επιτύχει καμία από τις επαναστάσεις του 20ου αιώνα. Καμιά επανάσταση δεν έφτασε στην εργατική δημοκρατία(δικτατορία του προλεταριάτου).

Και μόνο τότε μπορεί να αρχίσει – εφόσον οι διεθνείς συσχετισμοί με την εξάπλωση της επανάστασης το επιτρέπουν – η ουσιαστική οικοδόμηση του κομμουνισμού, στην κατώτερη βαθμίδα του, τη σοσιαλιστική. Δηλαδή η πορεία προς την αυτοκατάργηση της εργατικής τάξης δια της εξαφάνισης της αστικής, της ανάδειξης της πολιτικής ως αυτό που είναι, ως

λειτουργία δηλαδή αυτοδιεύθυνσης των «ελεύθερα συνεταιρισμένων παραγωγών». Ο πλούτος του ανθρώπου θα ορίζεται με βάση τον ελεύθερο χρόνο του, το εργατικό επαναστατικό κράτος(τότε και όχι αμέσως με την επανάσταση) θα μπει στη διαδικασία της απονέκρωσής του, η σχέση του ανθρώπου με το ανόργανο σώμα του, τη φύση, θα μετασχηματίζεται σε αρμονική σχέση, οι «διακρατικές» σχέσεις θα βασίζονται στην αλληλοβοήθεια.

Αντί επιλόγου

> « Η ιστορία δεν είναι άθροισμα συμβάντων, αποτελεί ενότητα της συνέχειας και της ασυνέχειας και η ενότητά της αυτή υφίσταται γιατί είναι αδιαχώριστα δεμένη με την πάλη των αντιθέτων. Έτσι, κάθε εποχή, κάθε στάδιό της, κάθε στιγμή της διέπεται από τη διαλεκτική της».
>
> **Ν. Ψυρούκης**